

(Contemporary meaning of the concept «Public Council in the executive branch» in modern state administration)'. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, 1 (16), s.35–41.

11. Teslitskiy, AM., 2011. 'Klasyfikatsiia hromadskykh obiednan v Ukraini (Classification of public associations in Ukraine)', *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*. [online] 559, s.44–47. Dostupno: <http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/559/8.pdf> [Data zvernennia 29 serpnia 2018].

12. Trebina, MP. red., 2013. 'Hromadianske suspilstvo: politychni ta sotsialno-pravovi problemy rozvytku: monohrafiia (Civil Society: Political and Socio-Legal Development Issues: Monograph)', Kharkiv: *Pravo*.

13. 'Uchast hromadskosti u protsesi pryiniattia rishen na mistsevomu rivni: navchalno-metodychnyi posibnyk (Participation of the public in the decision-making process at the local level: a methodological manual)', 2013. *DP «Ukrtekhinform»*. Dostupno: http://www.zoda.gov.ua/files/WP_Article_File/original/000047/47349.pdf [Data zvernennia 29 serpnia 2018].

Ahafonova H. S., Ph.D. in Political Science, Associate Professor, Associate Professor of Department of Political Science and International Relations, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine, Severodonetsk), 27maranta10@gmail.com, https://orcid.org/0000-0002-4909-2546

Simonian A. V., post-graduate student of Department of Political Science and International Relations, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine, Severodonetsk), pr.simonyan@gmail.com, https://orcid.org/0000-0003-0551-6340

Typologization of public council

The article is devoted to the study of the theoretical aspects of the typology of public councils. The purpose of this article is to determine the criteria for typologizing public councils, as well as the development on this basis of types of public councils in Ukraine.

It was stated that such a typology was not developed in the Ukrainian scientific discourse. The authors claim, such typology will be help in the future develop specific proposals for improving the process of developing policy decisions by public councils, contribute to the creation of effective models and the search for ways and methods to increase the effectiveness of public councils in shaping and implementing state policy of Ukraine.

In the article, they present the extended typology according to the criterion of the institute, in which public councils are formed, thus, they distinguish the councils that function at: ministries or other executive bodies of state power, public services and agencies, legislatures, regional state administrations, district state administrations, city councils or administrations, city mayors and village councils.

The definition of «type of public council» was formulated, as well as the proposed typology according to the following criteria: criterion of subordination; criterion of dependence; functional criterion; structural and organizational criterion; scale of activity; structural and functional criterion; the criterion of involvement in making political decisions.

The systematic typology of consultative and advisory bodies proposed in the article will allow to conduct a qualitative political research and create opportunities for constructing effective models of public councils.

Keywords: public organization, political process, state authorities, public council, typology of public councils, type of public council.

* * *

УДК 141.32

Андрущенко Т. В.,

доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичної психології та соціально-правових технологій, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

Застосування сучасних методів навчання як інструмент підвищення якості вищої освіти в Україні

Глобалізація та інформаційна революція актуалізують проблеми підготовки людини до життя, формують нові виклики щодо якості людського капіталу – професіоналізму, знань, компетенцій, цінностей, культури, морально-вольових якостей. І в першу чергу ці виклики стосуються

освіти. І це – не випадково. Саме освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою. І саме за цією причиною вона (освіта) стала предметом міждержавного конкурентного дискурсу щодо якості, ефективності, практичної продуктивності. Якість освіти є тим визначальним чинником, який обумовлює життєздатність системи освіти в тій чи іншій країні. Для України, яка завжди мала високоякісну освіту, це положення носить принциповий характер. Україна має увійти в Європейський Дім високоосвіченою й конкурентноздатною. Модернізація освіти, таким чином, є завданням першочерговості і виключної важливості.

Ключові слова: людина, освіта, культура, освітні технології, якість освіти.

Груднева (2017 р.) доповідь Римського клубу акцентує увагу на необхідності зміни підготовки людини до життя, зокрема, засобами освіти. Старий Світ приречений. Новий Світ неминучий, відзначається в Доповіді, й саме тому світ стоїть перед неминучістю докорінної зміни парадигми розвитку нашої цивілізації, особливо, підготовки людини до життя в системі нових економічних, політичних та соціокультурних реалій. Характерним є й те, що поряд із економічними та політичними чинниками на передній план переміщується чинник духовно-моральний, загальнокультурний, який зростає насамперед засобами освіти. Модернізація освіти є тим ключем, яким кожна людина (державна, народ, культура) може відкрити двері у ХХІ століття.

В різних країнах світу це завдання реалізується у відповідності з національними традиціями, ментальністю народу, умовами життєдіяльності та культури. Розгортається він і в Україні. В контексті розвитку національної системи освіти галузеве міністерство створило і частково впровадило ряд державних програм, які загалом привели до створення національної системи освіти, визнаної світовою громадськістю. Україна підписала Лісабонські і Болонські декларації, налагоджує плідні контакти зі світом. І все ж негараздів та суперечностей в ній все ще достатньо. Освіта потерпає від залишкового фінансування; серйозного оновлення потребує матеріальна база освіти; батьки та вчителі скаржаться на застарілий зміст освіти, рутинні форми виховної роботи з учнями; ще остаточно не подолано є так звана «радянщина». Освіта потребує радикальної модернізації у відповідності з викликами сучасності.

У відповідності з цим Уряд розглянув і затвердив Концепцію нової української школи, яка закладає основу нового Закону України «Про освіту». Справедливо розглядаючи загальноосвітню школу у якості основи-основ підготовки людини до життя, в Україні розробляються заходи (моделі) модернізації інших рівнів освіти: дошкільної, професійно-технічної, вищої, позашкільної. «Ми переймаємося всією системою освіти. Але в пріоритеті ті завдання, що потребують негайної уваги, – зазначає міністр освіти і науки Лілія Гриневич. – Поки що їх чотири: якісно сучасна доступна загальна середня освіта, модернізація професійно-технічної освіти, забезпечення якості вищої освіти і нова система) управління та фінансування науки. Ми презентували Концепцію нової української школи – це стратегічна пропозиція. Адже важливо перейти від школи тільки знань до ніколи компетентності, тобто не лише знань, а й умінь їх використовувати. Водночас людина у великому потоці інформації повинна отримати впродовж навчання у школі систему цінностей, яка допоможе їй робити

власний вибір, формувати власне ставлення за допомогою критичного мислення» [Цит. за: 1].

Підвищення якості освіти нині розглядається у контексті осучаснення її змісту, поглиблення наукової та практичної компоненти, впровадження новітніх інформаційних технологій, розвитку студентського та учнівського самоврядування, зацікавленості учнів, батьків і вчителів у привабливості школи, налагодження партнерських відносин між всіма учасниками навчально-виховного процесу тощо. Ряд серйозних завдань поставлені також перед вищою освітою України. Сьогодні ми спостерігаємо тісний взаємозв'язок і проникнення освітніх практик, методик і методів, інтеграцію освіти України, передусім, вищої в освітянський простір Європи та світу. Саме ці процеси зумовлюють необхідність збагачення національної освітньої системи передовими методами викладання, за умови збереження досягнень і традицій вітчизняної вищої школи.

XXI століття дуже нетерпляче. Його динаміка нестримна. Прискорюється соціальний час, більш тісним стає міжнародний простір освіти. Події розвиваються із надзвичайною швидкістю. Ряд вчених і політичних діячів схильні називати таку ситуацію «ситуацією соціальної турбулентності», де процеси, що відбуваються практично не піддаються однозначному прогнозуванню. В цій ситуації людина просто губиться, або ж вимушена приймати рішення, які знаходяться далеко від потреби оптимального осмислення.

Світ змінюється, а разом з ним, писали древні філософи, змінюємось й ми, люди. Відповідно ми фіксуємо суттєві зміни психологічних особливостей молоді людини XXI століття, які мають знайти розуміння і адекватне відображення в навчально-виховному процесі. На перший план виходить таке поняття як «креативна освіта», що здатна стимулювати та надихати на створення креативних ідей, системного мислення, яви, розвивати пізнавальні і творчі здібності, створювати напрямки до ефективної взаємодії та комунікації, як єдиного можливого шляху до формування цілісної гармонійної особистості нової доби.

Особливий інтерес представляють такі форми подачі нового матеріалу, які потребують безпосередньої активної участі студента у процесі розуміння, а отже засвоєння, включають його мислення, дають можливість, розмірковуючи та дискутуючи, проникнути в глибину досліджуваного предмету.

Провідні вітчизняні заклади освіти, до яких належить і Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, стимулюють і заохочують використання різноманітних навчальних методик та практик. Поряд із традиційними методами, викладачі звертаються до застосування таких сучасних форм подачі матеріалу і роботи зі студентами як «case study» (метод кейсів, або ситуаційних завдань), тренінгові практики, інтерактивні методи тощо.

До інтерактивних методів навчання також відносимо тематичні круглі столи. Такий дискусійний майданчик дає можливість у процесі рольової взаємодії наблизитися до реальної практики, набути певні професійні навички та досвід.

Метод кейсів є глибоким, багаторівневим дослідженням окремих явищ або процесів, дозволяє розібратися

в суті, фокус уваги спрямовує на глибину, причину того чи іншого феномену. Даний метод має на меті, в першу чергу, напрацювати навички у пошуку рішень. Дослідивши ситуацію, студенти повинні запропонувати варіанти вирішення проблемних аспектів і обрати найбільш відповідні. Важливим фактором є те, що кейси є максимально наближеними до реальних проблем та явищ та використовують актуальний фактичний матеріал, що дає можливість студенту на основі наявних у нього знань, умінь та досвіду напрацювати підходи до розв'язання тих або інших прикладних завдань. Вперше даний метод був застосований викладачами Гарвардської школи бізнесу на початку 20-х років XX століття, а широкого використання у викладацькій практиці набув починаючи із 2000 років XXI століття.

Важливим аспектом кейс-методу, що посилює його цінність у навчальному процесі є його інтенсивність, оскільки він не лише мобілізує викладача, але і суттєво активізує самих студентів, елементи творчості є провідними і відповідають потребам сучасної молоді. Також, на думку експертів, застосування даного методу сприятиме вихованню як загальнолюдських цінностей, так і напрацюванню і закріпленню соціальних, професійних якостей, формуванню адаптаційних навичок в екстремальних ситуаціях, під час прийняття рішення. Студент ніби добуває знання в процесі комунікації із викладачем і своїми колегами. Саме завдяки таким формам співробітництва між студентом і викладачем може бути віднайдено баланс між теоретичними знаннями, отриманими у ході класичної лекції та практикою, яка є органічно вплетена у навчальний процес. За таких умов надзвичайно посилюється роль викладача, який не просто передає факти, ретранслює їх, а перетворюється на модератора інтелектуального збагачення студента.

Дієвим методом активного навчання є «ділові ігри». Відповідно до спостережень з практики можемо констатувати, що саме цей підхід є цікавим і практично дієвим для студентів. Базуючись на теоретичних знаннях, які добре засвоюються в невеликих групах, студент отримує високий рівень пізнавальної мотивації. Так студенти діляться на групи 5–6 чоловік, отримують певний тематичний лекційний матеріал 6–10 сторінок, прочитують його уважно в групі і обговорюють, викладач роз'яснює труднощі, ключові питання, ставить акценти, відповідає на суперечливі запитання, власне це найбільш важлива частина заняття. Потім кожна група презентує свою частину матеріалу всій групі, після чого включається «командна робота», оскільки питання що ідуть від інших учасників групи до доповідача створюють атмосферу комунікативної аналітики.

Не менш корисним методом навчання виступає тренінг. Він є найбільш ефективним, коли йдеться про розвиток особистісних або професійних компетентностей майбутнього спеціаліста. Існують різноманітні практики проведення тренінгів, що застосовуються для досягнення конкретних цілей, – індивідуальні і групові, короткострокові і довгострокові тощо. Проте ключову роль з точки зору ефективності тренінгу відіграє, звичайно, кваліфікація тренера. У цьому зв'язку слід зазначити, що абсолютна більшість викладачів вітчизняних вищих навчальних закладів поки, на жаль, не володіють цим навчальним методом, а відтак не застосовують його у освітній практиці.

На думку П. Шевчука і П. Фенриха на сьогоднішній день досить актуально зарекомендували себе такі неігрові імітаційні методи як: ситуація, мікроситуація, ситуація–ілюстрація, ситуація–проблема, ситуація–інцидент. Проаналізуємо їх більш детально:

– ситуація (широкоформатна) – для подальшого розгляду проблемної широкоформатної ситуації слухачам необхідно проаналізувати та дати оцінку явища й виробити схему її вирішення;

– мікроситуація – відрізняється від попереднього методу тим, що її опис повинен бути досить лаконічним, стислим, однак точно описувати сутність проблеми (чи конфлікту);

– ситуація–ілюстрація – скерована на опис нового досліджуваного матеріалу, слугує закріпленню та поглибленню знань, активізації взаємного обміну знаннями та досвідом між слухачами;

– ситуація–проблема (ситуаційна задача) – слухачам пропонують провести не лише аналіз певної ситуації, але й прийняти обґрунтоване рішення;

– ситуація–інцидент – зазвичай спрямована на подолання особистої інертності слухача та вироблення (формування) в нього адекватних форм поведінки у складних стресових умовах (чи ситуаціях) [2].

К. Ващенко зазначає, що користуються популярністю заняття з обміну досвідом, які сприяють оволодінню найбільш цінним досвідом з різних сфер політичної, економічної, соціальної, духовної діяльності:

– метод Оксфордських дебатів як тренінг для публічних виступів, у ході яких учасники вчать принципи побудови виступу, техніки та відповідного використання невербальної комунікації;

– метод «снігової кулі» як метод колективного пошуку спільного рішення або спільного погляду на певний об'єкт тощо [3, с. 338].

Зарубіжний досвід розкриває ще низку практичних підходів, що покликані сприяти інтеграції вітчизняної освіти в міжнародний освітній та науковий простір.

Н. Драгомирецька дає інтерпретацію та переосмислення зарубіжної практики навчання, аналізуючи методи активні роботи студентів, такі як: «Do it», «Story boarding», «Assumption Busting», «Concept Maps», які дають можливість напружувати навички системно мислення.

Метод «Do it», як психологічний метод стимулювання творчого мислення, передбачає розподіл мисленевого процесу на певні стадії, на кожній із яких необхідно здійснити певні мисленеві дії. Сама назва методу є аббревіатурою, що включає чотири слова: define – визначення проблеми, open – бути відкритим для множини рішень, identify – визначити і з'ясувати найкраще рішення, transform – перетворення на конкретну дію.

Даний метод прискорює й посилює природні творчі здібності слухачів для вирішення проблем, стимулює вироблення великої кількості різнопланових ідей, сприяє побудові навчання в контексті науково–дослідних процесів [4].

Метод «Story boarding», що буквально означає – розкадровка, сягає своїм корінням в 30–ті рр. XX століття в епоху німого кіно, сьогодні активно застосовується в бізнесі для планування рекламних кампаній, а також в початковій практиці. Через графічне оформлення думок щодо вирішення проблеми або створення проекту даний метод дозволяє коректувати «хід думок» слухачів

для того, щоб допомогти у: плануванні; розробленні нових рішень; розв'язанні стандартних проблем нестандартними методами; покращенні комунікації; побудові ефективної організації (також посилання).

Метод руйнування стереотипів («Assumption Busting») полягає у тому, що слухачі мають дати відповіді на запитання, піддаючи сумніву кожну з пропозицій, та набрати «валізу» пропозицій із вказівками на ті питання, які виникатимуть при практичному впровадженні, а також запропонувати шляхи вирішення даних проблем у короткий термін часу з обмеженими фінансовими ресурсами, але з використанням потенціалу населення (також посилання).

«Concept Maps» («концептуальні мапи»), представляючи знання у графічній формі, дає можливість систематизувати знання і побудувати їх в ієрархічній послідовності; об'єднати найбільшу кількість знань слухачів для вирішення творчого завдання; виробити нові можливості для пошуку рішень і прийняття нових рішень; задіяти всі системи пам'яті слухачів у процесі навчання.

Інтерактивні методи навчання покликані залучити студента до спільного з викладачем пошуку відповідей на поставлені питання. Серед найбільш популярних методів слід згадати «метод Дельфі», метод «мозкового штурму», різноманітні форми дебатів та дискусій.

Застосування сучасних методів сприяє зростанню студентського інтересу до навчання, дає можливість відчувати свою успішність, значимість та інтелектуальну спроможність, дозволяє досягати кращих результатів в оцінюванні знань студентів викладачами, а отже сприяє підвищенню якості освіти в українських університетах.

Список використаних джерел

1. Ковалів, Інна, 2017. 'Людський капітал. Реформа освіти і науки активізує зміни в інших галузях', «Урядовий кур'єр», 1 лютого, №19, с.4.
2. 'Інтерактивні методи навчання: навч. посібник', 2005, за заг. ред. П. Шевчука і П. Фенриха, Щецін: Вид-во WSAP, 170 с.
3. Ващенко, КО., 2017. 'Професійна підготовка державних службовців: теорія, методологія, практика', Івано–Франківськ: Мисто НВ, 416 с.
4. Драгомирецька, НМ., 2016. 'Зарубіжна практика використання методів навчання державних службовців', Публ. в'ядув., №4 (5), с.48–55.

References

1. Kovaliv, Inna, 2017. 'Ljudy's'kyj kapital. Reforma osvity i nauky aktyvizuje zminy v inshyh galuzjah (Human capital The reform of education and science activates changes in other areas)', «Uryadovyj kur'jer», 1 ljutogo, №19, s.4.
2. 'Interaktyvni metody navchannja: navch. Posibnyk (Interactive teaching methods: tutor. manual)', 2005, za zag. red. P. Shevchuka i P. Fenryha, Shhecín: Iyd-vo WSAP, 170 s.
3. Vashhenko, KO., 2017. 'Profesijna pidgotovka derzhavnyh sluzhbovciv: teorija, metodologija, praktyka (Professional training of civil servants: theory, methodology, practice)', Ivano–Frankiv's'k: Misto NV, 416 s.
4. Dragomyrec'ka, NM., 2016. 'Zarubizhna praktyka vykorystannja metodiv navchannja derzhavnyh sluzhbovciv (Foreign practice of using training methods for civil servants)', Publ. vryaduv., №4 (5), s.48–55.

Andrushchenko T. V., Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Political Psychology and Socio–Legal Technologies, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Application of modern teaching methods as a tool for improving the quality of higher education in Ukraine

Globalization and information revolution actualize the problems of man's life preparation, create new challenges for the quality of human capital –

professionalism, knowledge, competences, values, culture, moral–volitional qualities. And in the first place, these challenges relate to education. And this is not accidental. That education is the basis of intellectual, spiritual, physical and cultural development of the individual, its successful socialization, economic prosperity, the key to the development of society, united by common values and culture. It is for this reason that it (education) has become the subject of interstate competitive discourse on quality, efficiency, and practical performance. The quality of education is the determining factor that determines the viability of the education system in one or another country. For Ukraine, which always has high-quality education, this provision is of a fundamental nature. Ukraine has to enter the European House of Highly-educated and Competitive. Modernization of education is thus a priority and of utmost importance.

Keywords: person, education, culture, educational technologies, quality of education.

* * *

УДК 94(437.1.2)

Бевзюк Є. В.,

доктор історичних наук, доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій, Ужгородський національний університет (Україна, Ужгород), evbevzuk@gmail.com

Мова як визначальний чинник ЕТНОЗБЕРІГАЮЧОЇ ПРОГРАМИ ЛУЖИЧАН

Історико–політична специфіка розвитку Лужицької області Німеччини позначилася не лише на змісті її соціально–економічних перетворень, але й визначила особливості процесу формування етнозберігаючої програми лужицьких мешканців цього регіону. В рамках цієї публікації зроблена спроба виявити вагомість мовного чинника в змісті формування локально–провінційного патріотизму лужичан як важливої риси закріплення етнічної ідентичності лужицького соціуму.

Ключові слова: етнічне пробудження, нація, слов'яни, лужицькі серби, Німеччина, ідея, ідеологія, мова, національна політика, етнополітика.

Феномен серболужицької етноісторії та етнічного самозбереження викликає значний науковий інтерес у контексті вивчення культурного та етнополітичного розвитку народів і держав європейського континенту на шляху до формування інтегрованої європейської цивілізації ХХІ ст. Водночас історія серболужичан демонструє варіантну модель багатовікового міжнаціонального співіснування етнічної меншості – лужицьких сербів з більшістю – державотворчим німецьким народом, що дозволяє використати позитив цього історичного досвіду для співжиття українців із національними меншинами в Україні. Таким чином, в рамках нашої публікації зроблена спроба виявити вагомість мовного чинника у формуванні локально–провінційного патріотизму лужичан як важливої риси закріплення етнічної ідентичності лужицького соціуму.

Як відомо конфесійні відмінності утворювали неоднозначні, політичні тенденції. Наприклад, розкол лужицьких сербів на католиків і протестантів ускладнив процес утворення єдиної лужицької мови. В цьому зв'язку варто навести вислів Я. П. Йордана, який процес пробудження народу безпосередньо пов'язував із необхідністю знищити перешкоду, «що колись виникла на тлі релігійної ненависті, та, відповідно, вибудувати нову будівлю, яка би стала для нас зручним і світлим житлом» [7, s. 17]. До того ж, зміст конфесійної відмінності підкреслювався й відсутністю єдиного літературного стандарту, що стало підставою для Я. А. Смолера навіть іронічно констатувати: «існує майже сміховинна відмінність євангельської та католицької орфографій» [9, s.

У]. З часом, після багаторічних зусиль верхньолужицького католицького священика з Радвору Ю. Г. Светлика, була створена католицька верхньолужицька літературна мова. До наших днів дійшов перший «Латино–сербський словник», верхньолужицькою мовою. В той самий час мовно–писемний алгоритм світоглядних переконань Ю. Г. Светлика відрізнявся від протестантської ідеї, яка вибудовувалася на тлі верхньолужицької літературної мови, що, безумовно, не сприяло подоланню мовно–регіональних відмінностей у лужичан. На практиці протягом XVII–XVIII ст. стараннями релігійних інтелектуалів формуються зразки нижньолужицької і верхньолужицької писемних мов. Як наслідок, у одного народу утворилася ситуація так званої «мовно–літературної дихотомії». Про існування дихотомії в лужицькому мовному середовищі ми можемо дізнатися з листів О. М. Бодяньського. Історично відомий факт, що останній приділяв «багато часу, – про це ми дізнаємося із його листа до М. Максимовича, – для вивчення мов сорабо–вендської і сербської» [2, арк. 6]. У 1843 р. О. М. Бодяньський напише своєму батькові перелік мов, з якими він зміг ознайомитися за кордоном, це – «серболужицька нижня» та «серболужицька верхня». Остання мова – «серболужицька верхня» – навіть стала основою для протестантського (євангелістського, центрального) і католицького (периферійного) варіантів писемних мов.

Наявні джерела та дослідження дозволяють нам стверджувати, що процес становлення серболужицьких літературних мов, останні ми визначаємо як етноідею та фактор консолідації, досить складно втиснути в рамки однозначної оцінки з причини значної кількості локальнодіалектних особливостей, які відчутно позначилися на процесі формування та якості єдиної серболужицької етнозберігаючої ідеології. Суперечливість такої ситуації варто прокоментувати, спираючись на слова сучасників тих подій. Вони зауважили: «Скільки парафій, стільки й діалектів». При цьому священик А. Тара у своїй книзі із прикрістю напише: «Я знаю, що немає мови, крім вендської, в якій було б настільки багато діалектів» [4, s. 82]. Фактично склався певний локально–світоглядний парадокс, змістом якого було розмаїття лужицьких діалектів.

У той самий час конкуренція представників різних релігійних конфесій дещо стимулювала конкурентно–творчу активність інтелектуалів у плані творення на тлі регіонального діалекту певного мовно–літературного стандарту. При цьому наявне міжконфесійне суперництво не тільки сприяло готовності членів євангелістичної партії толерантно сприймати серболужицьку мову, але навіть стимулювала їх етнокультурну активність. Схожу думку ще в першій чверті ХІХ ст., після своєї мандрівки слов'янськими землями, висловив випускник Віленського університету – канонік Брестського капітулу, уніат М. Бобровський. Він, дослідивши минуле та спостерігаючи за сучасним для нього станом сербів, дійшов висновку, що тільки завдячуючи діяльності різних регіональних парафій «мова лужицька утрималася на такому малому просторі землі між німецькими племенами» [1, с. 256]. З нашого боку додамо, що саме сільські та міські священнослужителі довгі роки були тією єдиною єдиною ланкою між лужицькими дисперсними етнічними фрагментами. Переважно духовництво визначало горизонт суспільно–